

TÜSİAD

ERKUT YÜCAOĞLU

“45. GENEL KURUL”

AÇILIŞ KONUŞMASI

22 Ocak 2015

İstanbul, Four Seasons Hotel

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Başkan,

TÜSİAD'ın çok Değerli Üyeleri, Sayın Basın Mensupları, Sevgili Dostlarım;

45. Genel Kurulumuza hoş geldiniz.

Bugün sizlere TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi Başkanı olarak son defa hitap etmenin karmaşık duyguları içindeyim. 26 yıldır, Yönetim Kurulu Başkanlığı dahil olmak üzere, çeşitli yönetim kademelerinde görev almış bir üyeniz olarak, bugün huzurlarınıza çıkmadan önce ne yapacağımı düşündüm ve sonunda dedim ki, ister istemez kısa bir muhasebe yapmak durumundayım ve belki bir iki hatıramı paylaşmak iyi olur diye düşündüm. Bu muhasebede, Türkiye'nin bazı konularda çok önemli gelişmeler kaydederken, bazı konularda yerinde saydığı, bazılarında ise adeta geriye gitme gibi bir durum olduğu izlenimini edindim.

TÜSİAD ile 70' li yılların sonunda tanıştım. Merhum Vehbi Koç, Nejat Eczacıbaşı, Sakıp Sabancı gibi kurucular, bugünün kıdemli, o günün genç arkadaşlarına “Gelin size TÜSİAD nedir, ne yapar anlatalım” dediler ve bizleri davet ettiler. Bizden birtakım çalışmalar yapmamızı istediler.

Benim payıma düşen çalışma, bugünden bakınca biraz naif gözüküyor. Ben, Türkiye'deki komünist bir siyasi grubun, alternatif olarak hazırladığı bir 5 yıllık kalkınma planını inceleyecektim. Bu planda rakamsal hedefler Devlet Planlama Teşkilatı'nın plan yapısını ve hedeflerini çok andırıyordu. Ama, her vesile ile ülkenin bütün üretim, büyük hizmet ve finans kurumlarının devletin mülkiyetinde olacağı ifade ediliyordu. Halbuki TÜSİAD o günlerde hükümete ve kamuoyuna “büyümenin ve kişi başına düşen Gayrisafi Milli Hasıla artışının ancak hür teşebbüsün ekonomide lokomotif görevini üstlenmesi ile gerçekleşeceğini” anlatmaya çalışıyordu.

Derneğimizin ilk dönemdeki 8-10 yıllık faaliyetlerini kapsayan ve çok yoğun bir çaba gerektiren bu konu, 80'li yıllarda ülke gündeminin ilk sırasını aldı ve piyasa ekonomisine dönüş süreci başladı. Bu süreç, Türkiye'nin borç sarmalından kurtulma konusundaki ilk kapsamlı hamleydi. Kapalı ekonomimizin dışa açılma süreci, ihracat hamlesi, özelleştirme tartışmaları, piyasa ekonomisinin kurallarının yerleştirilmesi çabaları, yıllar içinde Türkiye'nin dünya piyasalarında rekabet eden, daha hızlı büyüyen bir ekonomi olmasının yollarını açtı.

2001 krizi ve sonrasındaki reformlar ise, Türkiye'nin geri kalmış ekonomiler sınıfından gelişmekte olan ekonomiler sınıfına terfi etmesini sağladı. Bu dönem çok önemliydi çünkü bütçe ve dış borçların yönetimi, özelleştirmeler, yabancı sermaye girişleri ve piyasa ekonomisinin denetimini yapacak olan özerk kurumların kurulması gibi son derece verimli çalışmalar oldu. Türkiye'de 2000'li yılların ekonomik büyümesinin ve piyasa ekonomisine kök salınmasının temelleri bu reformlar oldu.

Bugün özerk kurumların sağlıklı işlemesi ve gerçekten özerk olması konusunda bazı kaygılar içinde olsak da, ekonomide yıllar içerisinde yaratılan değerinkâr edilemez boyutlarda olduğunu anlamamız, bilmemiz lazım. TÜSİAD üyeleri bundan kendilerine rahatlıkla pay çıkarabilirler.

Türk iş dünyasının dünya pazarlarında rekabet edebilmesine olanak sağlayacak üretim altyapısını, kaliteyi ve pazarlama becerisini elde etmesinde Gümrük Birliği çok önemli bir itici güç oldu.

Türkiye'nin AB'ye üyelik idealinin tarihçesindeki üç önemli dönüm noktasında da TÜSİAD'ın ciddi katkıları oldu. 1 Ocak 1996'da resmen başlayan Gümrük Birliği, 1999'da Türkiye'nin Aday Ülke olarak kabul edilmesi ve 2005'te müzakerelerin başlaması önemli kilometre taşları olarak kayda geçti.

TÜSİAD'ın 1999'da Avrupa Birliği ilişkilerinin canlandırılması için bütün AB Ülkelerinin TÜSİAD muadili kurumlarını ayağa kaldırdığını üyelerimizin önemli bir bölümü hatırlayacaktır.

Bu çalışmalar esnasında Yunanistan cephesinde önemli yaklaşımlar yaşandı. PASOK'un iktidarda olduğu yıllardı. TÜSİAD'ın oradaki muadili, Yunan Sanayi Federasyonu FGI'nın Başkanı Jason Stratos ve Yönetim Kurulu ile uzun uzun görüşmeler yaptık. Tam olarak onların desteğini alıp anlaştıktan sonra Başbakan Kostas Simitis, Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu ve Yunan Ekonomi Bakanı Yiannos Papantoniou ile tarihi görüşmeler yapıldı. Yunan Medyası ise, FGI'nın Türkiye'nin adaylık sürecini desteklemesini "ihnet" olarak gördü. FGI başkanı Stratos son görüşmelerden sonra bana döndü ve dedi ki: "Ben bu sene emekli oluyorum... Giderayak bana ne yaptırdığının farkında mısınız? " Bir an' eyvah' fikir değiştiriyor zannettim. Fakat bunun şakayla karışık bir serzeniş olduğunu anladım.

Fransa cephesi daha zordu. AB Bakanı ve Dışişleri Bakanı ile zorlu görüşmeler yapıldı, fakat bir sonuca da varılamadı. Sonunda MEDEF ağırlığını koyarak bizi AB nezdinde destekledi ve dolayısıyla bizim yol almamızı sağladı. Bu arada Türkiye hakkında zehir zemberek makaleler yazan Le Monde gazetesinin iki hanım köşe yazarını Aldo Bey ile ziyaret ettik; ben bu hanımlara Türkiye'nin reform sürecini, neler yapıldığını ve yapılmakta olduğunu anlatırken Aldo Bey yakışıklılığını kullandı. Ben 10 cümle ile reform anlatırken, o bir cümle ile bütün ilgileri kendisinde topluyordu. Ama Le Monde'un yazıları bir miktar daha tarafsız çıkmaya başladı. Sonuçta TÜSİAD'ın Avrupa İş Dünyası'ndan sağladığı güçlü desteğin de katkısıyla 1999 AB zirvesinde Türkiye resmen aday ülke ilan edildi. Bu çalışmalarda o dönemin Genel Sekreteri Haluk Tükel' in ve Brüksel temsilcimiz Sn. Bahadır Kaleağası'nın çok büyük katkıları oldu.

Geriye dönüp baktığımızda ekonomide çok önemli bir mesafe kat ettiğimizi görüyoruz. Bir zamanlar özel sektörün AB ile entegrasyona hazır olmadığı eleştirileri ortalığı kaplarken, aslında özel sektör adaptasyonunu kısa sürede tamamladı. Bugün Türk şirketleri bir çok global yatırımlara imza atıyor. Dünya ülkeleri ise hala küresel krizin etkilerini ve deflasyon eğilimini nötralize etmeye çalışıyor. Petrol fiyatlarının düşmesi enflasyonu ve cari açığımızı azaltırken, ABD hariç bütün ülkelerde büyüme yavaşlıyor. İhracatın artışı hız kesiyor ve dış açıkların fonlanması zorlaşıyor.

Bütün bu gelişmelere rağmen Türk ekonomisi makro dengelerini muhafaza edebiliyor.

Ekonomideki bu başarılarla karşılık özellikle gelişmiş bir piyasa ekonomisinin vazgeçilmez şartı olan gelişmiş demokrasi konusunda ciddi yerinde saymalara şahit olduk. İki ileri bir geri gitmeyi değişim sürecinin tabiatı olarak görmeye hazırken, bazen acaba aslında “bir ileri iki geri mi gidiyoruz” diye düşünmekten kendimizi alamadık.

Demokratikleşme ideali ve bu idealin önemli simgesi olan “Demokratikleşme Raporları“ 90’lı yıllarda TÜSİAD’ın en önemli çalışması oldu. Gelişmiş bir ekonominin gelişmiş bir demokrasi ve güçlü bir hukuk sistemi ile ayrılmaz bir bütün oluşturduğunu biliyorduk ve buna kuvvetle inanıyorduk. Ayrıca AB üyesi olmak için Kopenhag kriterlerini yerine getirme hedefimiz vardı. Bu bizi bu alanda da çalışmaya sevk etti. Dolayısıyla ciddi bir dönem demokratikleşme temaları işlendi. Her zamanki gibi ilk ağızda ciddi tepkiler aldık. Ancak savunduğumuz ve ilk kez ortaya attığımız pek çok şeyi, zaman içinde başka aktörler, kendi fikirleri olarak gündemlerine aldılar, değişim arayışlarının da merkezine koydular. Bu sağlıklı bir gelişme oldu bizim açımızdan. Ama biz ise hem bu ilkeleri savunduğumuz için, bazen de yeterince savunmadığımız için eleştirilmeye devam edildik.

TÜSİAD Türkiye’nin aday ülke olarak kabul edilmesi için Avrupa’da koşuştururken, bir yandan da AB’ye uyum paketinde öncelikli reformların ne olması gerektiği üzerinde çalışıyordu. Adaylığımızın kabulünün hemen ardından çalışmalarımızı hükümetteki ilgili bakanlarla paylaştık.

4-5 ay sonra BusinessEurope (UNICE) Başkanı Türkiye’ ye geldi. Kendisi ile Ankara’da Başbakanı ziyaret ettik. Başbakan cebinden bir liste çıkardı ve hangi reformların Türkiye’nin gündeminde olduğunu anlattı. Bu reformların büyük çapta TÜSİAD çalışmalarını da kapsadığını görmek bizim doğru yolda olduğumuzu teyit etti.

Daha sonra bu reformların gerekçelerini 3’lü koalisyon döneminde, Ankara’da siyasi liderlere ve TBMM’deki bazı milletvekillerimize anlattık. O gün bütün farklılıklara rağmen “uzlaşma kültürü” baskın çıktı ve Kopenhag kriterlerini sağlayan reformlar, Anayasal ve Yasal düzenlemeler TBMM’den geçti.

Başından beri bildiğimiz ve söylediğimiz şey, demokrasinin bir kültür ve bir yaşam biçimi olduğuydu. Bu anlayışın, insanlarımızın hücrelerine nüfuz etmesi gerekiyordu. Siyasetin de bu konuda yol açıcı olması lazımdı. Ancak, Türkiye’nin ekonomik ve sosyal gelişmeleri,

evrensel ilkelerin önüne geçti. Tabii bu arada AB'nin kendi iç siyasetindeki gelişmeler nedeni ile Türkiye konusundaki isteksizliği arttı ve tam üyelik konusunda ayak sürmesi de dikkat çeken bir unsur olmaya devam etti ve ediyor.

Modern demokrasinin gereği olarak, gücün ve iktidarın desantralize edilmesi, denge ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi, bireysel hakların öne çıkarılması gerekiyordu...

Ama zaman zaman, merkezileşmeyi, denge ve denetimi yönlendirmeyi, devleti bireyin önüne geçirmeyi temel alan bir yönetim anlayışının egemen olması ihtimali de ortaya çıktı. Sivil bir anayasa hazırlanamadı, seçim barajları başta olmak üzere seçim sistemi değiştirilemedi.

Oysa demokratikleşme adımları hızla gerçekleşmiş olsaydı, TÜSİAD'ın inançla desteklediği çözüm süreci, çok daha sorunsuz bir şekilde ilerleyebilirdi. Yeni anayasa çalışmaları ve seçim barajının düşürülmesi gibi reformların hala bu sürece katkı sağlayacak potansiyele sahip olduğunu söylemek istiyorum.

Toplumumuzun genel olarak eğitimsiz olması, hem bu yerinde sayma yaklaşımını destekleyen faktörlerden biri oldu, hem de hukukun üstünlüğü kavramının tam olarak benimsenmesini ve anlaşılmasını yavaşlattı.

TÜSİAD 80'li yıllarda, siyasetin normalleşmesinden sonra, eğitim meselesini gündemine almıştı. İlk eğitim raporumuz 90 yılında yayınlandı. Orta eğitimde kalite düşüklüğü, meslek okullarının yetersizliği ve zorunlu eğitimin sadece 5 yıl olmasının zaafiyeti kamuoyuna sunuldu. O günlerden sonra, eğitimde birçok değişiklik yapıldı. Fakat aslında bakarsanız, şekil ve sistem değişiklikleri ile uğraştık sadece. Eğitimin evrensel içeriğine ve matematik, fen, teknoloji eğitiminin kalitesine gereken önceliği veremedik. Ülkeler arası yarışta geri kalmaya başladık.

Bugün TÜSİAD yönetim kademelerinde geçirdiğim yıllara bakınca, bütün ekonomik başarılarımıza

ve önemli sosyal gelişmelere rağmen, geciktiğimiz ve gerekli AB standartlarına ulaşamadığımız

konuların başında şunları görüyorum:

- Başta ifade özgürlüğünü içeren demokratik ve birey odaklı yeni bir anayasa hazırlanamaması,
- Hukukun üstünlüğü ve yargının bağımsızlığının sağlanamaması,
- Siyasi partiler ve seçim yasalarının antidemokratik unsurlarından arındırılmaması,
- Eğitimde içeriğin çağdaşlaşmaması, fen, teknoloji ve matematik konularında geri kalınması,

- Kadınların toplumda hak ettikleri yerlerini alamayışları

Bu nedenle Türkiye dünya geliřmiřlik endekslerinde son yıllarda geriye düřmüřtür.

İşte bugün yeniden seeimiz Yönetimin bence en öncelikli konuları bunlar... Bu konuların doēru ve evrensel temeller üzerine inşa edilmesi, Türkiye'yi 2023 hedeflerine yönlendirecek; "orta gelir ve orta demokrasi sendromundan" bir sıçrama daha yaptırarak ülkemizi hızlı büyüme ve gelişme rayına oturtacaktır.

Deēerli yeler,

Bu düşünceler ile yeni seçilecek Yönetim Kuruluna başarılar diliyorum, en başta siz üyelerimizin başımızı dik tutmamızı saēlayan tutumları ile bizi gayet doēru bir hatta ynlendirdiēinizi söylemek istiyorum. Dolayısıyla siz yelerimize, Başkanlarımıza ve Yönetim Kurullarına ve YK Divan yelerine teşekkürlerimi sunuyorum. Yüksek İştişare Konseyi Bařkanlıēım döneminde son derece başarılı bir şekilde Yönetim Kurulu Bařkanlıēı yapan Sn. Ümit Boyner, Sn. Muharrem Yılmaz ve Sn. Haluk Dinçer' e de ayrıca teşekkür ediyorum. 45. Genel Kurulumuzun hayırlı olmasını, Genel Sekreterimizin ve TSAD alışanlarının başarılarının devamını diliyorum.

Görevimi tamamlarken, bana uzun yıllar verdiēiniz destek için teşekkür ediyorum, hepinizin önünde saygıyla eēiliyorum. Ve

Size Alahışmarladık diyorum.